

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΔΡΑ JEAN MONNET «ΝΕΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ
ΣΠΟΥΔΕΣ»

Η Συμμετοχή των Φοιτητών του Τμήματος Διεθνών και
Ευρωπαϊκών Σπουδών στην Εικονική Δίκη του
Δικαστηρίου της ΕΕ

Lifelong
Learning

This project has been funded with support from the European Commission. This communication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

Εικονική Δίκη - Moot Court

Προσομοίωση Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τετάρτη, 28 Μαΐου, 15:00-18:00, Αιθ. 112 Νομική ΑΠΘ

"Χ. κατά Google"

Διαγωνιζόμενοι Φοιτητές/φοιτήτριες :

- Αριστοτελείο Πανεπιστήμιο :**
- Αναστάσης Ανδριανέσης - Χ
 - Αδάμ Πασχαλίδης - Παρέμβαση (Ισπανία)
 - Έκτορας Τσάμης - Γενικός Εισαγγελέας
 - Πέππα Διονυσία - Δικαστής
- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας:**
- Μαργαρίτα Τασκούδη-Ευρωπαϊκή Επιτροπή
 - Ελευθερία Κωτσοβασίλη- Google
 - Γιώργος Χατζηβαμβάκης - Παρέμβαση (Ελλάδα)
 - Χρήστος Δρίτσουλας-Δικαστής

*συνδιοργάνωση : Έδρα Jean Monnet
Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου και Πολιτισμού ΑΠΘ -
Έδρα Jean Monnet Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Τον συντονισμό της ομάδας του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών ανέλαβε ο Υποψήφιος Διδάκτορας Κουρούπης Κωνσταντίνος.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ

Κουρούπης Κωνσταντίνος

Η εταιρία του SARL Google δημοσιεύει, το 2010, οπτικοακουστικό υλικό με φωτογραφίες και βίντεο, παλιού προέδρου ομοσπονδίας εργαζομένων ιδιωτικών επιχειρήσεων, του κύριου X, που αφορούσαν προσωπικές του στιγμές και όπου απεικονίζεται να χρησιμοποιεί ρατσιστικά σύμβολα και να επιδίδεται σε πράξεις με περιεχόμενο προσβλητικό κατά συγκεκριμένης κατηγορίας προσώπων (ιερόδουλων). Παράλληλα, οι αστυνομικές αρχές της χώρας του με εισαγγελική απόφαση προέβησαν στη συλλογή από τους παρόχους υπηρεσιών στο διαδίκτυο (ήτοι τη Google στην προκειμένη περίπτωση) των πληροφοριών και των στοιχείων του, και στην περαιτέρω επεξεργασία τους.

Το 2012, ο κύριος X ζητά από την εταιρία της Google να αποσύρει το υλικό καθώς θεωρεί ότι προσβάλλονται τα προσωπικά του δεδομένα και συνίσταται παράβαση του ιδιωτικού του βίου βάσει της Οδηγίας 95/46/EK. Παράλληλα, στρέφεται κατά των αρχών της χώρας του για παράνομη συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων αφού η διατήρηση των δεδομένων με βάση την Οδηγία 2006/24/EK πρέπει να τελεί υπό τις εγγυήσεις της Οδηγίας 95/46/EK και είναι αντίθετη με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων που επιβάλλει οποιοδήποτε περιορισμό των δικαιωμάτων κατόπιν νόμου.

Η εταιρία της Google αντέταξε το επιχείρημα ότι πρόκειται για νόμιμη δημοσίευση εφόσον συνέτρεχε λόγος ενημέρωσης του κοινού και θίγεται και το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης βάσει πάγιας νομοθεσίας που έχει θεσπιστεί (άρθρα 8 και 10ΕΣΔΑ). Αντίστοιχα, ο σκοπός πρόληψης σοβαρών αδικημάτων προτάθηκε εκ μέρους των αρχών ενώ ως προς τη διατήρηση των δεδομένων υποστηρίχθηκε ότι ήταν θεμιτός καθώς η Οδηγία 2006/24/EK ορίζει στο άρθρο 6 ως χρονικό διάστημα διατήρησης δεδομένων έως 2 χρόνια.

Το εθνικό δικαστήριο, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση, προσέφυγε στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υπέβαλε τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

α) Τα δικαιώματα έκφρασης και ενημέρωσης καθώς και περιορισμού προστασίας του ιδιωτικού βίου που υπαγορεύονται από τα άρθρα 10παρ.1 και 8παρ.2 ΕΣΔΑ δικαιολογούν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων κατά την έννοια των άρθρων 6,7,8 και 9 της Οδηγίας 95/46/EK;

β) Είναι η Οδηγία 2006/24/EK συμβατή με το δικαίωμα προστασίας δεδομένων προσωπικού

χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 7 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου;

γ) Είναι η Οδηγία 2006/24/EK συμβατή με την ελευθερία έκφρασης σύμφωνα με το άρθρο 11 του Χάρτη;

δ) Είναι το άρθρο 6 της Οδηγίας 2006/24/EK συμβατό με την αρχή της αναλογικότητας;

ε) Σχετικά με το αίτημα απόσυρσης του υλικού, μπορεί να γίνει λόγος για εφαρμογή του δικαιώματος λήθης σύμφωνα με τον προτεινόμενο Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (άρθρο 17παρ.1) και επαναρύθμισης, κατ'επέκταση, του άρθρου 12στοιχ.β' και 14στοιχ.α' της Οδηγίας 95/46/EK (δικαίωμα πρόσβασης και αντίταξης στα δεδομένα);

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΤΑΣΚΟΥΔΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

Αξιότιμο Δικαστήριο,

Α) Όσον αφορά στο πρώτο ερώτημα τα άρθρα 10§1 της ΕΣΔΑ (σχετικά με το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης) και 8 (περί του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής), και πιο συγκεκριμένα η δεύτερη παράγραφος που αναλύει την επιτρεπόμενη ύπαρξη επέμβασης δημόσιας αρχής βάση νόμου στην ιδιωτική ζωή, καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να επέλθει μια έμμεση εισβολή στην προσωπική ζωή του ατόμου καθώς και ένας έμμεσος περιορισμός στο δικαίωμα της προσωπικότητας του. Ειδικότερα, στο άρθρο 10 ορίζεται ότι η λήψη και μετάδοση πληροφοριών ή ιδεών πρέπει να γίνεται *«χωρίς την παρέμβαση δημοσίων αρχών και ασχέτως συνόρων»*. Ενώ στο άρθρο 8§2 ορίζεται ότι λόγοι εθνικής ασφάλειας, δημόσιας ασφάλειας, οικονομικής ευημερίας της χώρας, προάσπισης της τάξεως και πρόληψης ποινικών παραβάσεων, προστασίας της υγείας ή της ηθικής ή λόγοι προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων μπορούν να δικαιολογήσουν περιορισμούς στον ιδιωτικό βίο του ατόμου.

Σχετικά με την Οδηγία 95/46 τα άρθρα 6-9 καθορίζουν τους κανόνες που πρέπει να ισχύουν προκειμένου να προστατεύονται τα προσωπικά δεδομένα ενώ υπάγονται , όπως φαίνεται από τους τίτλους των τμημάτων στα οποία ανήκει το κάθε άρθρο, στις περιπτώσεις που επιτρέπεται η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

Πιο αναλυτικά, το άρθρο 8 της οδηγίας, το οποίο ανήκει στο 3^ο Τμήμα με τίτλο *«Ειδικές Κατηγορίες Επεξεργασίας»*, στην πρώτη παράγραφο απαγορεύει την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που παρέχουν πληροφορίες για τη φυλετική ή εθνική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις, την υγεία και την σεξουαλική ζωή. Το παραπάνω άρθρο- «κανόνα» μπορούμε να το συσχετίσουμε με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ το οποίο, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, κατοχυρώνει την προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής.

Ωστόσο, στα άρθρα 6, 7, 8§2-7, και 9 ορίζονται οι προϋποθέσεις που επιτρέπουν την επεξεργασία και οι κανόνες που περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να γίνεται αυτή η διαδικασία. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 7, το οποίο ανήκει στο 2^ο τμήμα με τίτλο «*Βασικές Αρχές της νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων*», η επεξεργασία προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να γίνεται μόνο εάν είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση έργου δημοσίου συμφέροντος ή εμπίπτοντος στην άσκηση δημοσίας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο της επεξεργασίας ή στον τρίτο στον οποίο ανακοινώνονται τα δεδομένα (περίπτωση ε).

Στο άρθρο 8, παράγραφος 2, στην περίπτωση γ' ορίζεται ότι «*η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση ζωτικού συμφέροντος του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα ή άλλου προσώπου, αν ο ενδιαφερόμενος τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεσή του*». Το στοιχείο του «δημοσίου συμφέροντος» στην περίπτωση μας μπορεί να λειτουργήσει ως παράγοντας που δικαιολογεί την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων. Στο ίδιο άρθρο, στην τέταρτη παράγραφο, δίνεται η ευκαιρία στα κράτη-μέλη να θεσπίσουν κι άλλες παρεκκλίσεις, εκτός απ' τις προβλεπόμενες στην δεύτερη παράγραφο, είτε με εθνική νομοθετική διάταξη είτε με απόφαση της αρχής ελέγχου, εφόσον υπάρχει λόγος δημοσίου συμφέροντος και εφόσον έχουν δοθεί σαφείς εγγυήσεις.

Το άρθρο 9 αναφέρεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελευθερία έκφρασης. Αναλυτικότερα, επισημαίνει ότι προβλέπονται εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις από τα κεφάλαια 3, 4 και 5 της Οδηγίας όταν η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιείται αποκλειστικά για δημοσιογραφικούς σκοπούς ή στο πλαίσιο καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης. Στην περίπτωση μας, η δημοσιογραφική κάλυψη γεγονότων καθορίζει το στοιχείο της αναγκαιότητας ως κριτήριο για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και ως παράγοντα που ισοσταθμίζει τα δικαιώμα στην ενημέρωση και στην έκφραση και στην προστασία του ιδιωτικού βίου.

Καταλήγουμε, λοιπόν, ότι υπάρχει λόγος δημοσίου συμφέροντος λόγω της ξεχωριστής θέσης του X, και επιπλέον υπάρχει εισαγγελική απόφαση, άρα έχουν δοθεί και οι κατάλληλες εγγυήσεις προκειμένου η επεξεργασία να είναι σύννομη και επιτρεπτή και να μην υπερβαίνει τα όρια. Άρα, οι διατάξεις της οδηγίας 95/46 που εξετάστηκαν και των άρθρων της ΕΣΔΑ δε βρίσκονται σε αντίθεση καθώς οι πρώτες

μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως δικαιολογητικοί λόγοι επέμβασης στον περιορισμό των δικαιωμάτων που καθορίζονται από τα υπό εξέταση άρθρα της ΕΣΔΑ".

Β,Γ) Στη συνέχεια, όσον αφορά στο δεύτερο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα, πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι ο σεβασμός του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή ενόψει της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο οποίος αναγνωρίζεται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, αφορά κάθε πληροφορία σχετικά με φυσικό πρόσωπο ή ταυτότητα του οποίου είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί και ότι οι περιορισμοί οι οποίοι μπορούν να επιβληθούν νομίμως στο δικαίωμα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αντιστοιχούν σε εκείνους που γίνονται δεκτοί κατά το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ.

Φαίνεται, λοιπόν, ότι πρέπει και υπάρχει προϋπόθεση από το νόμο προκειμένου να περιοριστεί το δικαίωμα προστασίας του ιδιωτικού βίου. Σημαντικό, επίσης, είναι το γεγονός ότι η υπό κρίση υπόθεση αφορά, από πολλές απόψεις, και την ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης που είναι κατοχυρωμένη στο άρθρο 11 του Χάρτη, (το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 10 της ΕΣΔΑ).

Το άρθρο 11, παράγραφος 1, του Χάρτη ορίζει ότι *«κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία γνώμης και την ελευθερία λήψης και μετάδοσης πληροφοριών και ιδεών χωρίς την ανάμειξη δημοσίων αρχών και αδιακρίτως συνόρων»* (Αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου(ΕΔΔΑ) : Handyside κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 7ης Δεκεμβρίου 1976, σειρά Α αριθ. 24, § 49 και η απόφαση Vogt κατά Γερμανίας της 26ης Σεπτεμβρίου 1995, σειρά Α αριθ. 323, § 52).

Συμπληρωματικά, το δικαίωμα των χρηστών του διαδικτύου να αναζητούν και να λαμβάνουν πληροφορίες που είναι προσβάσιμες στο διαδίκτυο προστατεύεται από το άρθρο 11 του Χάρτη. Η προστασία αυτή αφορά τόσο τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις ιστοσελίδες προέλευσης όσο και τις πληροφορίες που παρέχονται μέσω μηχανών αναζήτησης στο διαδίκτυο. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το διαδίκτυο έφερε επαναστατικές αλλαγές στην πρόσβαση και στη διάδοση πάσης φύσεως πληροφοριών και κατέστησε

δυνατές νέες μορφές επικοινωνίας και κοινωνικής διάδρασης μεταξύ των ατόμων και ότι πλέον το θεμελιώδες δικαίωμα στην πληροφόρηση χρήζει ιδιαίτερης προστασίας στο δίκαιο της Ένωσης. Ακόμα, κατά το άρθρο 11 του Χάρτη, οι εκδότες ιστοσελίδων χαίρουν προστασίας. Η ανάρτηση και κυκλοφορία περιεχομένου στο διαδίκτυο αποτελεί άσκηση της ελευθερίας της έκφρασης ακόμη και αν ο εκδότης έχει δημιουργήσει σύνδεσμο μεταξύ της σελίδας του και άλλων σελίδων και δεν έχει περιορίσει τη λειτουργία της ευρετηρίασης και της αποθήκευσης που διαθέτουν οι μηχανές αναζήτησης, εκδηλώνοντας με τον τρόπο αυτό την πρόθεσή του για ευρεία διάδοση του περιεχομένου. Η προαναφερθείσα διαπίστωση εφαρμόζεται σε διάφορους τομείς, όπως στον τομέα πνευματικής ιδιοκτησίας όπου κρίθηκε ότι η τοποθέτηση συνδέσμων από μια ιστοσελίδα σε άλλη όπου υπάρχει έργο με πνευματικά δικαιώματα ΔΕ συνιστά παραβίαση πνευματικής ιδιοκτησίας και αποτυπώνεται σε ποικίλες αποφάσεις δικαστηρίων τόσο της Ένωσης (απόφαση Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 13-2-2014, C-466/12) όσο και των κρατών μελών της (υπόθεση Paperboy Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου Γερμανίας και υπόθεση Eureka Δικαστηρίου Ρότερνταμ Ολλανδίας) όσο και σε διεθνές επίπεδο (υπόθεση crookes v. Newton, 19.10.2011, Ανώτατο Δικαστήριο Καναδά, υπόθεση Ticketmaster το 2003).

Η οδηγία 2006/24, εκ πρώτης όψεως, εμφανίζεται ως επέμβαση στην άσκηση του δικαιώματος προστασίας των προσωπικών δεδομένων, καθώς emπίπτει προδήλως στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 8, παράγραφοι 2 και 3, του Χάρτη. Συγκεκριμένα, η οδηγία διευκρινίζει ότι τόσο η οδηγία 95/46, που αναφέραμε παραπάνω, και η οδηγία 2002/58 (η οποία ασχολείται με την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και πιο συγκεκριμένα με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) όσο και η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1981 για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα εφαρμόζονται πλήρως στα δεδομένα που διατηρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις της. Φαίνεται, λοιπόν, ότι τηρούνται διατάξεις θεμελιωδών οδηγιών για τα προσωπικά δεδομένα.

Ακόμα, το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στηρίζεται στο θεμελιώδες δικαίωμα του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, οπότε, τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη σχετίζονται στενά μεταξύ τους σε τέτοιο βαθμό ώστε να θεωρείται ότι υφίσταται «δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή ενόψει της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα». Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η ίδια η οδηγία 2006/24 συνιστά «επέμβαση» στην άσκηση του δικαιώματος προστασίας της ιδιωτικής ζωής. Τούτο προκύπτει από την ίδια την οδηγία,

η οποία ορίζει στην αιτιολογική σκέψη 9 ότι «η θέσπιση πράξης για τη διατήρηση δεδομένων που τηρεί τις απαιτήσεις του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ [ή του άρθρου 7 του Χάρτη] αποτελεί [...] αναγκαίο μέτρο. Στην περίπτωση που εξετάζουμε υπάρχει το «αναγκαίο μέτρο» που αναφέραμε, κι αυτό είναι ο λόγος προστασίας δημοσίου συμφέροντος.

Συμπληρωματικά, το άρθρο 8 της οδηγίας αναφέρει ότι τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα δεδομένα που ορίζει το άρθρο 5 διατηρούνται σύμφωνα με την οδηγία με τέτοιο τρόπο ώστε τα διατηρούμενα δεδομένα και κάθε άλλη πληροφορία σχετικά με αυτά να μπορούν να διαβιβαστούν κατόπιν αιτήματος στις αρμόδιες αρχές χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Στην περίπτωσή μας, η παράδοση των προσωπικών δεδομένων έγινε κατόπιν εισαγγελικής απόφασης.

Καταλήγουμε, λοιπόν, στο συμπέρασμα ότι εφόσον υπάρχει δικαιολογημένο συμφέρον και νόμιμη διαδικασία, όπως αναφέραμε παραπάνω, η Οδηγία 2006/24 είναι συμβατή με τα άρθρα 7 και 11 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.

Δ) Όσον αφορά στο τέταρτο ερώτημα, το άρθρο 6 της Οδηγίας 2006/24 θεσπίζει ένα από τα θεμελιώδη στοιχεία του θεσπιζόμενου συστήματος διατηρήσεως δεδομένων, δηλαδή τον περιορισμό της χρονικής διάρκειας της διατηρήσεως των δεδομένων. Συγκεκριμένα, η παρούσα οδηγία δεν επιβάλλει την άμεση απάλειψη των δεδομένων, αλλά μόνον την απάλειψή τους μετά την παρέλευση ορισμένου χρόνου. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εξασφαλίζουν τη διατήρηση των συλλεγόμενων δεδομένων επί χρονικό διάστημα το οποίο δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι μικρότερο του εξαμήνου και, εφόσον δεν συντρέχει η εξαίρεση του άρθρου 12 της Οδηγίας, όπου το κράτος μέλος έχει τη δυνατότητα να ζητήσει περιορισμένη παράταση του ανωτάτου επιτρεπομένου χρονικού διαστήματος διατήρησης δεδομένων απ' την Επιτροπή λόγω ιδιαίζόντων συνθηκών, δεν μπορεί να υπερβαίνει τη διετία, ενώ απόκειται στον εθνικό νομοθέτη να ορίσει επακριβώς το διάστημα διατηρήσεως των δεδομένων. Εφόσον γίνει δεκτό ότι το μέτρο διατήρησης δεδομένων αυτό καθαυτό είναι θεμιτό και πρόσφορο, πρέπει εν συνεχεία να εξεταστεί εάν είναι αναγκαίο και, συγκεκριμένα, εάν ο επιδιωκόμενος σκοπός θα μπορούσε να επιτευχθεί με ένα μέτρο λιγότερο περιοριστικό της ασκήσεως των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Βέβαια, δεν αρκεί μόνο τα κράτη μέλη να αναλάβουν αποκλειστικά την ευθύνη καθορισμού της διάρκειας διατηρήσεως των δεδομένων σε δύο έτη, διότι και αυτή η ρύθμιση πρέπει να πληροί το

κριτήριο της αναλογικότητας. Συναφώς, αρκεί να υπογραμμιστεί ότι το ζήτημα που τίθεται δεν είναι εάν, για τη δίωξη σοβαρών ποινικών αδικημάτων, είναι προτιμότερη η μακρά, αντί της σύντομης, διάρκεια της διατηρήσεως και της διαθεσιμότητας των δεδομένων, αλλά εάν, με βάση το κριτήριο της αναλογικότητας, η διάρκεια αυτή είναι όντως αναγκαία.

Η ύπαρξη λόγου δημοσίου συμφέροντος θεωρείται στη συγκεκριμένη περίπτωση ως δικαιολογητικός παράγοντας διατήρησης των δεδομένων με βάση το υπό κρίση άρθρο της Οδηγίας 2006/24/ΕΚ.

Ε) Τέλος, για να μπορέσουμε να απαντήσουμε στο πέμπτο προδικαστικό ερώτημα θα χρειαστεί να αναφέρουμε τα άρθρα τα οποία μας απασχολούν. Σχετικά με την Οδηγία 95/46, στο άρθρο 12, στοιχείο β, αναφέρεται το δικαίωμα πρόσβασης, δηλαδή ότι «*Τα κράτη μέλη εγγυώνται στα πρόσωπα στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα το δικαίωμα να λαμβάνουν από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας, κατά περίπτωση, τη διόρθωση, τη διαγραφή ή το κλείδωμα των δεδομένων των οποίων η επεξεργασία δεν είναι σύμφωνη προς τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, ιδίως λόγω ελλιπούς ή ανακριβούς χαρακτήρα των δεδομένων*».

Στο άρθρο 14 παρουσιάζεται το δικαίωμα αντίταξης του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το στοιχείο α', τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν στο πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα το δικαίωμα τουλάχιστον στις περιπτώσεις του άρθρου 7, στο οποίο παρουσιάζονται τα κριτήρια που μπορεί να γίνει επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, τα στοιχεία ε) και στ), (που αναφέρονται αντίστοιχα για την επεξεργασία ότι είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση έργου δημοσίου συμφέροντος ή εμπύκτοντος στην άσκηση δημοσίας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο της επεξεργασίας ή στον τρίτο στον οποίο ανακοινώνονται τα δεδομένα ή ότι είναι απαραίτητη για την επίτευξη του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα, υπό τον όρο ότι δεν προέχει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα που χρήζουν προστασίας δυνάμει του άρθρου 1§1 της παρούσας Οδηγίας), να αντιτάσσεται ανά πάσα στιγμή, για επιτακτικούς και νόμιμους λόγους σχετικούς με την προσωπική του κατάσταση, στην επεξεργασία των δεδομένων που το

αφορούν, εκτός εάν στην εθνική νομοθεσία ορίζεται άλλως. Σε περίπτωση αιτιολογημένης αντίταξης, η επεξεργασία δεν μπορεί πλέον να αφορά τα δεδομένα αυτά.

Στο Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων, το άρθρο 17§1 προβλέπει το δικαίωμα του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα «να λησμονηθεί» και το δικαίωμα διαγραφής των δεδομένων του. Αναπτύσσει και προσδιορίζει περαιτέρω το δικαίωμα διαγραφής που προβλέπεται στο άρθρο 12 στοιχείο β) της οδηγίας 95/46/EK, που περιγράψαμε παραπάνω, και προβλέπει τις προϋποθέσεις του δικαιώματος του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα «να λησμονηθεί», συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης του υπευθύνου επεξεργασίας ο οποίος δημοσιοποίησε τα δεδομένα να ενημερώνει τους τρίτους για το αίτημα του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα για διαγραφή τυχόν συνδέσμων ή αντιγράφων ή αναπαραγωγής των εν λόγω δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ενσωματώνει επίσης το δικαίωμα περιορισμού της επεξεργασίας σε ορισμένες περιπτώσεις, αποφεύγοντας τον ασαφή όρο «κλείδωμα».

Το ερώτημα θα απαντηθεί σύμφωνα με τις προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα στην υπόθεση Google Spain SL/Google Inc. Κατά Agencia Española de Protección de Datos (AEPD)/Mario Costeja González, στα ση,εία 104-111 ορίζεται ότι για την εφαρμογή των διατάξεων της Οδηγίας 95/46 (για τα άρθρα αυτά που ορίζει το τελευταίο ερώτημα) πρέπει να βλάπτονται τα συμφέροντα του προσώπου (να υπάρχει «επιζήμιος ή αντίθετος χαρακτήρας προς τα συμφέροντα του προσώπου» ,όπως λέει στα σημεία). Αυτή η βλάβη των συμφερόντων πρέπει να δικαιολογείται όχι ανάλογα με την προσωπική εκτίμηση του ενδιαφερομένου προσώπου, αλλά να δικαιολογείται από αντικειμενικές καταστάσεις που όντως αποδεικνύουν αυτή τη βλάβη. Αντίθετα, η ερμηνεία του δικαιώματος της λήθης σύμφωνα με τον Προτεινόμενο Κανονισμό αφήνει ευρεία περιθώρια διακριτικής ευχέρειας στο άτομο προκειμένου να το ασκήσει, συμπεριλαμβάνοντας το στοιχείο της προσωπικής εκτίμησης.

Καταλήγουμε, λοιπόν, ότι δεν μπορεί να γίνει λόγος για δικαίωμα στη λήθη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) : Handyside κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 7ης Δεκεμβρίου 1976, σειρά Α αριθ. 24, § 49.
- Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ): Vogt κατά Γερμανίας της 26ης Σεπτεμβρίου 1995, σειρά Α αριθ. 323, § 52.
- Απόφαση Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 13-2-2014, C-466/12).
- Υπόθεση Paperboy Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου Γερμανίας και υπόθεση Eureka Δικαστηρίου Ρότερνταμ Ολλανδίας
- Υπόθεση crookes v. Newton, 19.10.2011, Ανώτατο Δικαστήριο Καναδά, υπόθεση Ticketmaster, 2003

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ SARLGOOGLE

ΚΩΤΣΟΒΑΣΙΛΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Αξιότιμο Δικαστήριο,

Απαντώντας στο προδικαστικό ερώτημα 1.

Τα άρθρα 10παρ1 και 8παρ2¹της ΕΣΔΑ καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να επέλθει μια έμμεση εισβολή στην προσωπική ζωή του ατόμου και ένας έμμεσος περιορισμός στο δικαίωμα της προσωπικότητάς του. Ειδικότερα, στο άρθρο 10παρ1 ορίζεται ότι η λήψη και η μετάδοση πληροφοριών πρέπει να γίνεται «χωρίς παρέμβαση από δημόσια αρχή και ασχέτως συνόρων». Ενώ στο άρθρο 8παρ2 ορίζεται ότι λόγοι εθνικής ασφάλειας και προστασίας των ηθών μπορούν να δικαιολογήσουν περιορισμούς στον ιδιωτικό βίο του ατόμου.

Τα άρθρα 6-9 της Οδηγίας 95/46/EK² καθορίζουν τις βασικές γραμμές και τους κανόνες που πρέπει να ισχύουν προκειμένου να προστατεύονται τα προσωπικά δεδομένα ενώ υπάγονται, όπως φαίνεται από τους τίτλους των τμημάτων στα οποία ανήκει το κάθε άρθρο, στις περιπτώσεις που επιτρέπεται η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Κανόνας είναι ότι τα προσωπικά δεδομένα που αφορούν φυλετική ή εθνική καταγωγή και σεξουαλική ζωή ΔΕΝ επεξεργάζονται, άρα επιβάλλεται η προστασία τους (άρθρο 8 της Οδηγίας). Επομένως, μπορούμε να το συσχετίσουμε με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ που κατοχυρώνει την προστασία του ιδιωτικού βίου. ΟΜΩΣ, στα υπόλοιπα άρθρα της Οδηγίας 95/46/EK, δηλαδή στα 6-9 ορίζονται προϋποθέσεις που επιτρέπουν την επεξεργασία και κανόνες που περιγράφουν το πώς πρέπει να γίνεται αυτή η διαδικασία. Ειδικότερα, στο άρθρο 7περίπτωση ε)³ και στο άρθρο 8 παρ2 περίπτωση γ)⁴, το στοιχείο του «δημοσίου συμφέροντος» μπορεί να λειτουργήσει ως παράγοντας που δικαιολογεί την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων.

Αναλυτικότερα, στο άρθρο 7 περίπτωση ε, υποστηρίζεται ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση έργου δημοσίου συμφέροντος ή εμπύκτοντος στην άσκηση δημοσίας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο της επεξεργασίας ή στον τρίτο στον οποίο ανακοινώνονται τα δεδομένα. Στο άρθρο 8 παρ2 περίπτωση γ) υποστηρίζεται ότι η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη

¹<http://justiceforgreece.wordpress.com/2013/12/09/%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%8D%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%89%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BD/>

²<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:el:HTML>

³<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:el:HTML>

⁴<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:el:HTML>

Κωτσοβασίλη Ελευθερία

διασφάλιση ζωτικού συμφέροντος του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα ή άλλου προσώπου, αν ο ενδιαφερόμενος τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεσή του. Επιπλέον, στο άρθρο 8 παρ4 δίνεται η δυνατότητα στα κράτη μέλη να θεσπίσουν και επιπλέον περιορισμούς για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων εφόσον υπάρχει λόγος δημοσίου συμφέροντος και εφόσον έχουν δοθεί σαφείς εγγυήσεις. Το άρθρο 9 στην περίπτωση της δημοσιογραφικής κάλυψης γεγονότων καθορίζει το στοιχείο της αναγκαιότητας ως κριτήριο για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και ως παράγοντα που ισοσταθμίζει το δικαίωμα στην ενημέρωση και έκφρασης και στην προστασία του ιδιωτικού βίου.

Στην περίπτωση μας, υπάρχει λόγος δημοσίου συμφέροντος λόγω της ξεχωριστής θέσης του κύριου X, και επιπλέον υπάρχει εισαγγελική απόφαση, άρα έχουν δοθεί και οι κατάλληλες εγγυήσεις προκειμένου η επεξεργασία να είναι σύννομη και επιτρεπτή και να μην υπερβαίνει τα όρια. Άρα, οι διατάξεις της Οδηγίας 95/46 που εξετάστηκαν και των άρθρων της ΕΣΔΑ δε βρίσκονται σε αντίθεση, αλλά μπορούμε να πούμε πως βρίσκονται σε έμμεση συνάρτηση μεταξύ τους.

Απαντώντας στα προδικαστικά ερωτήματα 2 & 3.

Η Οδηγία 2006/24/EK⁵ στην αιτιολογική σκέψη 22 τονίζει ότι σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα του Χάρτη και κάνει ρητή αναφορά στο άρθρο 7⁶, τονίζοντας ότι ισχύει και δεν παραβιάζεται. Επιπλέον, τονίζεται στην Οδηγία ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις της θεμελιώδους Οδηγίας 95/46/EK⁷ για τα προσωπικά δεδομένα (αιτιολογική σκέψη 1, 15 και 16 της Οδηγίας 2006/24/EK)⁸ και επαναλαμβάνει τις υποχρεώσεις των παρόχων υπηρεσιών στο διαδίκτυο προκειμένου να μη θίγονται θεμελιώδη δικαιώματα του ατόμου.

Στην προκειμένη περίπτωση, και με βάση τα όσα αναλύθηκαν προηγουμένως για το δικαίωμα προστασίας του ιδιωτικού βίου και την ελευθερία έκφρασης, η Οδηγία 2006/24/EK δε βρίσκεται σε αντίθεση με τα εν λόγω δικαιώματα του Χάρτη.

Προς τον σκοπό παράθεσης της απαιτούμενης επιχειρηματολογίας θεωρείται σκόπιμη η υπογράμμιση των αιτιολογικών σκέψεων 1,15 και 16 που προαναφέρθηκαν. Ειδικότερα:

⁵<http://www.dpa.gr/pls/portal/docs/PAGE/APDPX/LAW/RELATIVELAW/%CE%9F%CE%94%CE%97%CE%93%CE%8A%CE%912006-24-%CE%95%CE%9A.PDF>

⁶<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:el:PDF>

⁷<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:el:HTML>

⁸

<http://www.dpa.gr/pls/portal/docs/PAGE/APDPX/LAW/RELATIVELAW/%CE%9F%CE%94%CE%97%CE%93%CE%8A%CE%912006-24-%CE%95%CE%9A.PDF>

Κωτσοβασίλη Ελευθερία

(1) Η Οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την προστασία των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων, και ιδίως της ιδιωτικής ζωής, έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προκειμένου να εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Κοινότητα.

(15) Η Οδηγία 95/46/EK και η Οδηγία 2002/58/EK (ή 2006/24 όπως έχει αναφερθεί) εφαρμόζονται πλήρως στα δεδομένα που διατηρούνται σύμφωνα με την παρούσα Οδηγία· το άρθρο 30 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της Οδηγίας 95/46/EK απαιτεί τη διαβούλευση με την ομάδα εργασίας για την προστασία των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που συστήθηκε με το άρθρο 29 της εν λόγω Οδηγίας.

(16) Οι υποχρεώσεις που βαρύνουν τους παρόχους όσον αφορά τη λήψη μέτρων προς διασφάλιση της ποιότητας των δεδομένων, που απορρέουν από το άρθρο 6 της Οδηγίας 95/46/EK, και οι υποχρεώσεις τους για τη λήψη μέτρων προς διασφάλιση της εμπιστευτικότητας και της ασφάλειας της επεξεργασίας δεδομένων, που απορρέουν από τα άρθρα 16 και 17 της Οδηγίας 95/46/EK, ισχύουν πλήρως και για τα δεδομένα που διατηρούνται κατά την έννοια της παρούσας Οδηγίας.

Απαντώντας στο προδικαστικό ερώτημα 4.

Το άρθρο 6 της Οδηγίας 2006/24/EK⁹ αναφέρεται στο χρονικό διάστημα διατήρησης. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι κατηγορίες δεδομένων του άρθρου 5 διατηρούνται για χρονικό διάστημα όχι μικρότερο του εξαμήνου και όχι μεγαλύτερο της διετίας από την ημερομηνία της επικοινωνίας.

Το παραπάνω άρθρο έρχεται σε αρμονία με το άρθρο 12 της Οδηγίας 2006/24/EK¹⁰, το οποίο υποστηρίζει ότι το διάστημα αποθήκευσης δεδομένων μπορεί να παραταθεί εφόσον υπάρχουν ειδικοί λόγοι. Επίσης, βάσει του άρθρου 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση η αρχή της αναλογικότητας για να ισχύει πρέπει να είναι δικαιολογημένη και να πληρείται το κριτήριο της αναγκαιότητας.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση δικαιολογείται η διατήρηση των δεδομένων λόγω της ιδιότητας του κύριου X και για την προστασία του δικαιώματος της ενημέρωσης του κοινού και της δημόσιας ασφάλειας, άρα είναι θεμιτή η διατήρηση δεδομένων για 2 χρόνια.

⁹<http://www.dpa.gr/pls/portal/docs/PAGE/APDPX/LAW/RELATIVELAW/%CE%9F%CE%94%CE%97%CE%93%CE%8A%CE%912006-24-%CE%95%CE%9A.PDF>

¹⁰<http://www.dpa.gr/pls/portal/docs/PAGE/APDPX/LAW/RELATIVELAW/%CE%9F%CE%94%CE%97%CE%93%CE%8A%CE%912006-24-%CE%95%CE%9A.PDF>

Απαντώντας στο προδικαστικό ερώτημα 5.

Υποστηρίζουμε πως στον Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων στο αρθρο 17 περίπτωση 3¹¹, υπάρχουν δύο σημεία τα οποία πρέπει να τεθούν υπόψη. Υπάρχουν δύο εξαιρέσεις, λοιπόν, στα δικαιώματα διαγραφής/λήθης: το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης(1^η εξαίρεση) και τα δεδομένα για σκοπούς απόδειξης περιστατικών(6^η εξαίρεση) τα οποία έχουν συμβεί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1)<http://justiceforgreece.wordpress.com/2013/12/09/%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%8D%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%89%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BD/>
- 2)<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:el:HTML>
- 3)<http://www.dpa.gr/pls/portal/docs/PAGE/APDPX/LAW/RELATIVELAW/%CE%9F%CE%94%CE%97%CE%93%CE%8A%CE%912006-24-%CE%95%CE%9A.PDF>
- 4)<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:el:PDF>
- 5)http://ec.europa.eu/justice/dataprotection/document/review2012/com_2012_11_en.pdf

¹¹http://ec.europa.eu/justice/data-protection/document/review2012/com_2012_11_en.pdf

Δρίτσουλας-Μουσιάδης Χρήστος

ΔΙΚΑΣΤΗΣ

ΔΡΙΤΣΟΥΛΑΣ-ΜΟΥΣΙΑΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Δρίτσουλας-Μουσιάδης Χρήστος

Για το πρώτο προδικαστικό ερώτημα:

Στο άρθρο 8 παράγραφος 2 της ΕΣΔΑ, περί του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, αναφέρεται ότι δεν επιτρέπεται να υπάρξει επέμβαση δημόσιας αρχής στην ιδιωτική ζωή κάποιου προσώπου εκτός εάν η επέμβαση αυτή προβλέπεται από νόμο και αποτελεί «μέτρο αναγκαίο» για την προστασία, εκτός άλλων, της ηθικής ή την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών τρίτων, με την έννοια της προάσπισης του δημοσίου συμφέροντος. Παράλληλα, το άρθρο 10 παράγραφος 2 υπαγορεύει πως «*παν πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης*», ενώ περιλαμβάνει ως στοιχείο ελευθερίας έκφρασης την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών.

Στα άρθρα 6, 7, 8, και 9 της οδηγίας 95/46/EK καθορίζονται οι αρχές οι οποίες θα πρέπει να τηρούνται από τα κράτη μέλη, σχετικά με την θεμιτή επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 2 της Οδηγίας. Συγκεκριμένα, το άρθρο 6 αναφέρει ότι τα δεδομένα θα πρέπει να υφίστανται σύννομη και θεμιτή επεξεργασία έτσι όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 7, καθώς και να παραμένουν ενημερωμένα, ενώ τα ανακριβή ή ελλιπή δεδομένα θα πρέπει να διορθώνονται ή να διαγράφονται. Επιπλέον, στο άρθρο 7 αναφέρεται ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να γίνεται εάν είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση έργου δημοσίου συμφέροντος καθώς και έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας. Σημειώνεται πως σε όλο το μήκος των άρθρων 6 έως 9 είναι εμφανής η υποχρέωση τήρησης της θεμελιώδους αρχής της αναλογικότητας.

Παρατηρείται πως στην υπό εξέταση περίπτωση, υφίσταται τόσο λόγος δημοσίου συμφέροντος όσο και έννομο συμφέρον του υπεύθυνου επεξεργασίας, ήτοι της Google, που δικαιολογούν την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων του κ. Χ. Ο λόγος δημοσίου συμφέροντος είναι η ολοκληρωμένη ενημέρωση των πολιτών για τις δραστηριότητες του κ. Χ καθώς ήταν δημόσιο πρόσωπο κατά τη δημοσιοποίηση των προσωπικών του δεδομένων. Παράλληλα, το έννομο συμφέρον της υπεύθυνης για την επεξεργασία εταιρείας Google είναι η διατήρηση του κύρους της και η ανταπόκριση στην απαίτηση των χρηστών της για σφαιρική και αβίαστη παροχή πληροφοριών μέσω της ελεύθερης έκφρασης, από την οποία εξαρτάται και η επιβίωση της.

Ωστόσο, στην υπόθεση Mosley κατά News Group Newspapers Ltd, ο Άγγλος Δικαστής χάραξε τα κριτήρια και τις γραμμές που πρέπει να ακολουθούνται στην περίπτωση σύγκρουσης δικαιωμάτων, όπου επίκειται επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Αξίζει να τονιστεί ότι η εν λόγω υπόθεση μνημονεύεται και από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση Mosley v. United Kingdom το 2011.

Ειδικότερα, κρίθηκε ότι κανένα δικαίωμα της ΕΣΔΑ δεν ανακηρύσσεται ως σημαντικότερο έναντι κάποιου άλλου και όταν υπάρχει σύγκρουση δικαιωμάτων, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση, μεταξύ δικαιωμάτων του Χάρτη, επιβάλλεται η εξέταση του κριτηρίου της αναλογικότητας. Τα δεδομένα που επεξεργάζονται βάσει των διατάξεων της Οδηγίας 95/46 δικαιολογούνται βάσει του στοιχείου του δημοσίου συμφέροντος όμως η επεξεργασία που υφίστανται θα πρέπει να αφορά συγκεκριμένη χρονική περίοδο και η μεταγενέστερη επεξεργασία τους να δικαιολογείται για συγκεκριμένο σκοπό όπως συνάγεται από το άρθρο 6 της Οδηγίας. Στην επίδικη περίπτωση, ο κ. Χ ήταν δημόσιο πρόσωπο κατά την περίοδο της αρχικής δημοσιοποίησης των προσωπικών του δεδομένων, ωστόσο η συνεχής επεξεργασία των δεδομένων σε περίοδο που παύει να είναι δημόσιο πρόσωπο θεωρείται υπερβολική. Συνεπώς βάσει του κριτηρίου της αναλογικότητας και της στάθμισης των συμφερόντων δε δικαιολογείται η συνέχιση της επεξεργασίας των δεδομένων.

Δρίτσουλας-Μουσιάδης Χρήστος

Για τους λόγους αυτούς το Δικαστήριο δέχεται τις προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα και κρίνει πως τα δικαιώματα έκφρασης και ενημέρωσης καθώς και περιορισμού του ιδιωτικού βίου που υπαγορεύονται από τα άρθρα 10 παράγραφος 1 και 8 παράγραφος 2 της ΕΣΔΑ δικαιολογούν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων κατά την έννοια των άρθρων 6 έως 9 της Οδηγίας 95/46 τηρουμένης όμως πάντα της αρχής της αναλογικότητας. Στην υπό εξέταση περίπτωση, δεν τηρήθηκε η αρχή της αναλογικότητας και τα δεδομένα έπρεπε να πάνσουν να είναι αντικείμενο επεξεργασίας εφόσον ο κ. Χ δεν κατέχει πλέον τη δημόσια θέση που κατείχε κατά την αρχική δημοσιοποίηση των δεδομένων.

Για το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα:

Αναφορικά με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το άρθρο 7 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, σχετικά με τον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής υπαγορεύει πως κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στο σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και των επικοινωνιών του. Παράλληλα το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ ορίζει πως κάθε πρόσωπο δικαιούται σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής του ζωής, της κατοικίας του, και της αλληλογραφίας του, ενώ στη δεύτερη παράγραφο ορίζει πως δεν επιτρέπεται η ύπαρξη επέμβασης δημόσιας αρχής εκτός εάν η επέμβαση αυτή προβλέπεται από τον νόμο και αποτελεί μέτρο το οποίο είναι αναγκαίο για την εθνική ασφάλεια, τη δημόσια ασφάλεια, την οικονομική ευημερία της χώρας, την προάσπιση της τάξης, την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας ή της ηθικής ή την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών άλλων. Θα πρέπει να τονιστεί η συνάφεια στο περιεχόμενο του άρθρου 7 του Χάρτη και του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ καθώς το ένα συμπληρώνει το άλλο, συνθέτοντας την πλήρη εικόνα για το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου στην υπόθεση Digital Rights Ireland Ltd κατά The Minister for Communications, Marine and Natural Resources, The Minister for Justice, Equality and Law Reform, The Commissioner of the Garda Síochána Ireland και The Attorney General (σημείο 69), στο εξής Digital Rights Ireland Ltd, η αποθήκευση, από δημόσια αρχή, δεδομένων σχετικών με την ιδιωτική ζωή ενός ατόμου συνιστά επέμβαση στην άσκηση του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής το οποίο κατοχυρώνεται τόσο με το άρθρο 8, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, όσο και με το άρθρο 7 του Χάρτη. Συνεπώς, συμπεραίνεται πως στην περίπτωση που εξετάζεται, η αποθήκευση δεδομένων συνιστά επέμβαση στην ιδιωτική ζωή. Αυτό που θα πρέπει να διερευνηθεί είναι το κατά πόσο η επέμβαση αυτή μπορεί να θεωρηθεί επιτρεπτή ή εάν μπορεί να θεωρηθεί υπερβολική.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου στην ίδια υπόθεση (σημείο 72), η συλλογή και διατήρηση σε γιγάντιες βάσεις δεδομένων, διαφόρων δεδομένων τα οποία παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία στο πλαίσιο του μεγαλύτερου μέρους των συνήθων ηλεκτρονικών επικοινωνιών των πολιτών της Ένωσης, συνιστά κατάφωρη επέμβαση στην ιδιωτική ζωή τους, έστω και αν απλώς δημιουργεί τις προϋποθέσεις αναδρομικού ελέγχου των προσωπικών και των επαγγελματικών δραστηριοτήτων τους. Η συλλογή των δεδομένων αυτών δημιουργεί τις προϋποθέσεις επιτήρησης η οποία, παρόλο που ασκείται αναδρομικά, συνιστά διαρκή απειλή, καθ' όλη τη διάρκεια διατήρησης των δεδομένων, για την άσκηση του δικαιώματος των πολιτών της Ένωσης στο απόρρητο της ιδιωτικής ζωής τους. Συνεπώς η επέμβαση στην ιδιωτική ζωή του κ. Χ μπορεί αρχικά να θεωρηθεί σημαντική.

Θα πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι όπως και στην υπόθεση Digital Rights Ireland Ltd (σημείο 74), τα εν λόγω δεδομένα δεν έχουν προσωπικό χαρακτήρα, κατά την κλασική

Δρίτσουλας-Μουσιάδης Χρήστος

έννοια του όρου, καθώς δεν σχετίζονται με συγκεκριμένα στοιχεία της ταυτότητας του ενάγοντα. Αποτελούν ωστόσο ιδιαίτερα, προσωπικά δεδομένα, των οποίων η αξιοποίηση καθιστά δυνατή την καταγραφή ενός σημαντικού τμήματος της συμπεριφοράς του κ. Χ, το οποίο εμπίπτει στη σφαίρα της ιδιωτικής του ζωής.

Παράλληλα σύμφωνα με τη νομολογία της ίδιας υπόθεσης (σημείο 80), η οδηγία 2006/24 συνιστά μια ιδιαίτερα κατάφωρη επέμβαση στην άσκηση του δικαιώματος προστασίας της ιδιωτικής ζωής, το δε κύρος της και η αναλογικότητά της πρέπει να εξετάζονται υπό το πρίσμα των απαιτήσεων που απορρέουν από το θεμελιώδες αυτό δικαίωμα. Επομένως, ενώ είναι σαφές ότι υφίσταται επέμβαση στην ιδιωτική ζωή του κ. Χ, ο χαρακτήρας της επέμβασης αυτής θα πρέπει να κρίνεται βάσει του κριτηρίου της αναλογικότητας.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο δέχεται τις προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα και κρίνει πως η οδηγία 2006/24 δεν έρχεται σε άμεση αντίθεση με τις επιταγές των άρθρων του Χάρτη. Ωστόσο η απάντηση θα πρέπει να δίνεται πάντα βάσει του κριτηρίου της αναλογικότητας. Στην περίπτωση του κ. Χ δεν τηρείται ο σεβασμός στο κριτήριο της αναλογικότητας καθώς η αποθήκευση και επεξεργασία δεδομένων αφορά παρελθούσες περιόδους προσώπου που δεν είναι πια δημόσιο.

Για το τρίτο προδικαστικό ερώτημα:

Η υπό κρίση υπόθεση αφορά, από πολλές απόψεις, την ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης που είναι κατοχυρωμένη στο άρθρο 11 του Χάρτη. Το άρθρο 11, παράγραφος 1, του Χάρτη ορίζει ότι «κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία γνώμης και την ελευθερία λήψης και μετάδοσης πληροφοριών και ιδεών χωρίς την ανάμειξη δημοσίων αρχών και αδιακρίτως συνόρων». Το δικαίωμα των χρηστών του διαδικτύου να αναζητούν και να λαμβάνουν πληροφορίες που είναι προσβάσιμες στο διαδίκτυο προστατεύεται από το άρθρο 11 του Χάρτη. Από τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα της υπόθεσης Google Spain SL, Google Inc. κατά Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) (σημείο 120), προκύπτει πως η προστασία αυτή αφορά τόσο τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις ιστοσελίδες προέλευσης όσο και τις πληροφορίες που παρέχονται μέσω μηχανών αναζήτησης στο διαδίκτυο.

Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει παρατηρήσει ότι τα αρχεία του διαδικτύου συμβάλλουν ουσιαστικά στη διατήρηση και στη διάθεση των ειδήσεων και των πληροφοριών καθώς αποτελούν σημαντική πηγή για την εκπαίδευση και για την ιστορική έρευνα, ιδίως επειδή είναι εύκολα προσβάσιμα στο κοινό και κατά κανόνα δωρεάν, πράγμα που αναδεικνύει ακόμα περισσότερο το βαρύνουσα σημασία περιεχόμενο του άρθρου 11.

Το περιθώριο εκτίμησης που διαθέτουν τα κράτη κατά τη στάθμιση αντιτιθέμενων δικαιωμάτων ενδέχεται να είναι μεγαλύτερο όταν πρόκειται για αρχεία ειδήσεων παρελθόντων γεγονότων, παρά όταν πρόκειται για ειδήσεις της τρέχουσας επικαιρότητας. Ειδικότερα, καθήκον του τύπου είναι να ενεργεί σύμφωνα με τις αρχές της υπεύθυνης δημοσιογραφίας διασφαλίζοντας την ακρίβεια των δημοσιευόμενων πληροφοριών. Το πέρασ χρόνικου διαστήματος οφείλει να συνεπάγεται και βελτίωση της ακρίβειας και επικαιροποίηση των πληροφοριών.

Δρίτσουλας-Μουσιάδης Χρήστος

Τονίζεται και εδώ πως η Οδηγία 2006/24 δεν έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 11 του Χάρτη, ωστόσο η απάντηση και σε αυτό το ερώτημα θα πρέπει να δοθεί βάσει του κριτηρίου της αναλογικότητας. Η επεξεργασία και αποθήκευση των δεδομένων αφορά παρελθούσες περιόδους προσώπου που έχει πάψει να είναι δημόσιο. Επιπλέον η μη ενημέρωση και προβολή ξεπερασμένων δεδομένων του κ. Χ έρχεται σε αντίθεση με το καθήκον της δημοσιογραφίας που είναι η παροχή αξιόπιστων, επίκαιρων πληροφοριών που να χαρακτηρίζονται από μεγάλη ακρίβεια.

Για τους λόγους αυτούς το Δικαστήριο δέχεται τις προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα και κρίνει πως η οδηγία 2006/24 είναι συμβατή με το άρθρο 11 του Χάρτη.

Για το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα:

Το άρθρο 6 της οδηγίας 2006/24 θεσπίζει ένα από τα θεμελιώδη στοιχεία του συστήματος διατήρησης δεδομένων, δηλαδή τον περιορισμό της χρονικής διάρκειας της διατήρησης των δεδομένων. Συγκεκριμένα, όλα τα διατηρούμενα στοιχεία πρέπει απαλείφονται μετά την παρέλευση ορισμένου χρόνου. Η Οδηγία 2006/24 δεν επιβάλλει την άμεση απάλειψη των δεδομένων αυτών, αλλά την απάλειψή τους μετά την παρέλευση ορισμένου χρόνου. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εξασφαλίζουν τη διατήρηση των συλλεγόμενων δεδομένων για χρονικό διάστημα το οποίο δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι μικρότερο του εξαμήνου και δεν μπορεί να υπερβαίνει τη διετία, ενώ απόκειται στον εθνικό νομοθέτη να ορίσει επακριβώς το διάστημα διατήρησης των δεδομένων. Είναι λοιπόν εμφανές πως η Οδηγία αφήνει ευρύ περιθώριο προσαρμογής του χρονικού διαστήματος στις ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν, συνεπώς η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας ως προς την εφαρμογή του άρθρου 6 εναπόκειται σαφώς στα κράτη μέλη. Η αναλογικότητα του περιεχομένου του άρθρου 6 όμως μπορεί μόνο να κριθεί με βάση το αν είναι αναγκαία η διατήρηση των δεδομένων και ποιος είναι ο σκοπός της διατήρησης. Η δίωξη σοβαρών ποινικών αδικημάτων απαιτεί μακρά διάρκεια διατήρησης και διαθεσιμότητας των δεδομένων. Συνεπώς η μέγιστη διάρκεια των δύο ετών κρίνεται αναγκαία αναλογικά με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο απορρίπτει τις προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα και κρίνει πως το άρθρο 6 της Οδηγίας 2006/24 είναι συμβατό με το κριτήριο της αναλογικότητας.

Για το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα:

Είναι σαφές πως το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο χρήζει αναθεώρησης και επαναπροσαρμογής στα νέα δεδομένα που επιβάλλουν οι τεχνολογικές εξελίξεις. Στόχος του προτεινόμενου Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων δεν είναι άλλος από την αναθεώρηση, τον εκσυγχρονισμό και την προσαρμογή του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου στη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας. Συνεπώς με γνώμονα την εξέταση αυτού του σκοπού, ο προτεινόμενος Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων αποτελεί διάδοχο της Οδηγίας 95/46 καθώς χαράσσει το νέο θεσμικό πλαίσιο που διέπει την προστασία δεδομένων.

Για το λόγο αυτό, στο άρθρο 17 παράγραφος 1 του προτεινόμενου Γενικού Κανονισμού, μπορεί να γίνει λόγος για μια βελτιωμένη ερμηνεία των άρθρων 12 στοιχείο β', και 14 στοιχείο α', της Οδηγίας 95/46.

Δρίτσουλας-Μουσιάδης Χρήστος

Το άρθρο 17 ορίζει πως «το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα δικαιούται να απαιτήσει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας τη διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν και τη μη περαιτέρω διάδοση των εν λόγω δεδομένων [...] εάν τα δεδομένα δεν είναι πλέον απαραίτητα σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους συλλέχθηκαν ή υποβλήθηκαν [...] σε επεξεργασία».

Επιπλέον το Δικαστήριο παρατηρεί πως ακόμη και η αρχικά νόμιμη επεξεργασία μη ανακριβών δεδομένων μπορεί με την πάροδο του χρόνου να καταστεί αντίθετη με την Οδηγία 95/46 όταν τα δεδομένα αυτά έχουν πάψει να είναι συναφή με το οικείο ζήτημα ή είναι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους υπέστησαν επεξεργασία ή σε σχέση με τον χρόνο που έχει παρέλθει.

Στην υπό εξέταση περίπτωση, τα δεδομένα πληρούν τις προϋποθέσεις στο δικαίωμα λήθης όπως αυτές ορίζονται από το άρθρο 17 παράγραφος 1 του προτεινόμενου Γενικού Κανονισμού, καθώς δεν είναι πλέον απαραίτητα για το σκοπό συλλογής και επεξεργασίας του, δηλαδή τη σφαιρική και ολοκληρωμένη ενημέρωση των πολιτών, διότι ο κ. Χ δεν κατέχει πλέον δημόσια θέση, άρα δε συντρέχει επιτακτική ανάγκη για ενημέρωση ως προς συμπεριφορές του που ανήκουν στη σφαίρα της ιδιωτικής του ζωής.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο δέχεται τις προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα και κρίνει πως μπορεί να γίνει λόγος για εφαρμογή του δικαιώματος λήθης σύμφωνα με τον προτεινόμενο Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων κατ' επέκταση των άρθρων 12 και 14 της Οδηγίας 95/46, και πως κατόπιν αίτησης του υποκειμένου των δεδομένων τα οποία περιγράφονται στα ανωτέρω άρθρα, τα δεδομένα και οι σύνδεσμοι που οδηγούν σε αυτά θα πρέπει να διαγράφονται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα PEDRO CRUZ VILLALÓN της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης, Υπόθεση C-293/12, Digital Rights Ireland Ltd κατά The Minister for Communications, Marine and Natural Resources The Minister for Justice, Equality and Law Reform The Commissioner of the Garda Síochána.
2. Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Niilo JÄÄSKINEN της 25ης Ιουνίου 2013, Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης, Υπόθεση C-131/12 Google Spain SL Google Inc. κατά Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) Mario Costeja González.
3. Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανακοινωθέν Τύπου αριθ. 70/14, Λουξεμβούργο, 13 Μαΐου 2014, Απόφαση στην υπόθεση C-131/12 Google Spain SL, Google Inc. κατά Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González.
4. Απόφαση Royal Court of Justice, Case No: HQ08X01303, Mosley v News Group Newspapers Limited.
5. Οδηγία 2006/24/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2006 για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/EK
6. Οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.
7. Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.
8. Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

